שבועות - כוחה של המסורת

drashotforyou.blogspot.com/2017/06/blog-post_2.html

כוחה של המסורת

איפה משה רבנו היה במעמד הר סיני[1]?

רוב האנשים עונים בדרך כלל "על הר סיני", אלו המכירים את התלמוד יענו "הוא עלה לשמים לקבל את התורה"...

אבל אם נתבונן היטב בפסוקים הבאים נראה כי התשובה אחרת לגמרי:

שמות (פרקים יט – כ): "וַיֵּרֶד ה' עַל הַר סִינַי אֶל רֹאשׁ הָהָר וַיִּקְרָא ה' לְמֹשֶׁה אֶל רֹאשׁ הָהָר וַיַּעַל מֹשֶׁה: וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה רֵד הָעֵד בָּעָם פֶּן יֶהֶרְסוּ אֶל ה' לִרְאוֹת וְנָפַל מִמֶּנּוּ רָב: וְגַם הַכֹּהֲנִים הַנִּגָּשִׁים אֶל ה' יִתְקַדָּשׁוּ פֶּן יִפְרֹץ בָּהֶם ה': וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל ה' לֹא יוּכַל הָעָם לַעֲלֹת אֶל הַר סִינָי כִּי אַתָּה הַעֵדֹתָה בָּנוּ לֵאמֹר הַגְבֵּל אֶת הָהָר וְקִדַּשְׁתּוֹ: וַיֹּאמֶר אֵלָיו ה' לֶךְ רֵד וְעָלִיתָ אַתָּה וְאַהֲרֹן עִמָּךְ וְהַכֹּהֲנִים וְהָעָם אַל יֶהֶרְסוּ לַעֲלֹת אֶל ה' פֶּן יִפְרָץ בָּם: וַיֵּרֶד מֹשֶׁה אֶל הָעָם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם: וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר: אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ ...(כל עשרת הדברות) וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת וְאֶת הַלַּפִּידִם וְאֵת קוֹל הַשֹּׁפָר וְאֶת הָהָר עָשֵׁן וַיַּרְא הָעָם וַיָּנֻעוּ וַיַּעַמְדוּ מֵרָחֹק: וַיֹּאמְרוּ אֶל מֹשֶׁה דַּבֵּר אַתָּה עִמָּנוּ וְנִשְׁמָעָה וְאַל יְדַבֵּר עִמָּנוּ אֱלֹהִים פֶּן נָמוּת".

ביום השלישי, היום המיועד, הקב"ה מתגלה על הר סיני, בשלב זה כל העם כולל משה נמצאים בתחתית ההר. בעקבות קריאתו של הקב"ה משה עולה לראש ההר.

בראש ההר מתפתח דו שיח מאד משונה בין משה לקב"ה, ה' מבקש שמשה ירד לעם ויזהיר את בני ישראל לא לעלות בהר. משה 'מזכיר' לקב"ה שהעם כבר הוזהר בדבר ואין צורך להתריע בו בשנית, אך הקב"ה מתעקש ושולח את משה בכל זאת לתחתית ההר ע"מ להזהיר את העם.

משה יורד בציווי ה' ואומר להם את דבר ה'. פתאום ללא כל התראה מוקדמת בזמן שמשה נמצא בתחתית ההר ומדבר אל העם, הקב"ה אומר את עשרת הדברות - **משה רבינו נמצא בתחתית ההר יחד עם כל ישראל בזמן מעמד הר סיני!!!**

עכשיו לא קשה להבין כיצד מיד לאחר עשרת הדברות בנ"י מבקשים ממשה שיתווך בינם לבין ה'. משה הרי היה לידם בזמן עשרת הדברות ולכן הם יכולים לפנות אליו.

בעקבות בקשה זו משה עולה שנית אל ההר, אך הפעם לא מתוך קריאת ה' אליו אלא בעקבות שנשלח לשם ע"י העם.

מדוע בעצם ה' התגלה לבנ"י דווקא כשמשה היה בתחתית ההר? מה דבר זה בא ללמד אותנו?

המסורת של התורה עוברת דרך עם ישראל לא דרך משה רבינו!!!

<u>מניטו - תורת האב מול תורת הרב!</u>

המשנה הראשונה במסכת אבות פותחת בתיאור הדרך שבה התורה עוברת מדור לדור בעם ישראל. השורש שחוזר על עצמו בתיאור זה הוא מ.ס.ר ולא ל.מ.ד או ע.ב.ר.:

"משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע, ויהושע לזקנים, וזקנים לנביאים, ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה. הם אמרו שלושה דברים: הוו מתונים בדין, והעמידו תלמידים הרבה, ועשו סייג לתורה".

דברים (פרק ד, פסוקים ט-י): "רַק הִשָּׁמֶר לְךָ וּשְׁמֹר נַפְשְׁךָ מְאֹד פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ וּפֶן יָסוּרוּ מִלְּבָבְךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ: יוֹם אֲשֶׁר עָמַדְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בְּחֹרֵב בֶּאֱמֹר ה' אֵלַי הַקְהֶל לִי אֶת הָעָם וְאַשְׁמִעֵם אֶת דְּבָרַי אֲשֶׁר יִלְמְדוּן לְיִרְאָה אֹתִי כָּל הַיָּמִים אֲשֶׁר הֵם חַיִּים עַל הָאֲדָמָה וְאֶת בְּנֵיהֶם יְלַמֵּדוּן".

הרמב"ן: "זהו שאמר שם: "וגם בך יאמינו לעולם", (שמות יט ט) כי כשנעתיק גם כן הדבר לבנינו ידעו שהיה הדבר אמת בלא ספק כאילו ראוהו כל הדורות. כי לא נעיד שקר לבנינו ולא ננחיל אותם דבר הבל ואין בם מועיל. והם לא יסתפקו [יעמידו בספק] כלל בעדותנו שנעיד להם, אבל יאמינו בודאי שראינו כולנו בעינינו, וכל מה שסיפרנו להם".

מנחת יהודה (עמ' 73-63): **נצייר לעצמינו מציאות** שראובן חוזר לביתו שבירושלים אחרי שבועיים בישיבה באילת, ופוגש אדם בירושלים שמספר לו שלפני כמה שעות באה יד ולקחה אותו לירח והחזירה אותו כרגיל למקומו, מה הסיכוי שראובן יאמין לו?

ואם יוסיף ויאמר שכיוון שלקחה אותו היד מעכשיו אסור לראובן ללבוש בגדים שעשויים מעור, ואסור לו לאכול גלידה ופיצה ביחד, ואסור לו להשתמש בפלאפון בימים זוגיים, ולא ללבוש בגדים לבנים ועוד מאות איסורים לא שכליים ולא הגיוניים האם יתחייב לקבל דבר כזה?

התשובה היא בודאי שלא.

הנמשל הוא: כמו שלא יעלה על הדעת שיבוא אדם וישכנע אדם אחד (וקל וחומר עם שלם) על דבר שלא היה ולא נברא, שנוגד את השכל, קשה ומחייב, כך בדיוק לא יתכן שיבוא אדם ויספר לאומה שלמה,

שאלוהים דיבר עם ההורים שלהם או סבא וסבתא שלהם ומהיום הם חייבים בדברים קשים לא שכליים, ויקבלו את דבריו.

בוא נניח שלא היה מעמד הר סיני; אם באמת היה כך, מישהו היה צריך לדחוף לעם הזה את החומש והמצוות באיזה זמן, כי הרי ע"פ עובדות היסטוריות כרגע יש עם שלם שמקיים וחי ע"פ המעמד הזה. וזה לא משנה אם נטען שדחפו לו אותו בתחילת בית שני או בזמן מעמד הר סיני, או ביניהם, הרי נצטרך לחשוב **האם באמת אפשר לשתול בהיסטוריה העולמית שלנו אירוע של זהות לאומית, אירוע לא שכלי, לא אמין, וכל כך מחייב?**

נגיד שבא אדם אחד לעם שלם ומספר להם שלפני מאתיים שנה או חמש מאות שנה, כל הסבים והסבתות שלהם דיברו עם אלוקים ולכן הם חייבים לקיים מצוות.
כמובן שזה לא ישכנע אף אחד, ובודאי שלא להתחיל לשנות את האורח חיים שלו בגלל זה, כי הרי איך הוא היחיד שיודע ממעמד זה? ואנחנו לא שמענו כלום אודות הדבר. ועוד שיש לנו מסורות הפוכות מה קרה לפני מאתיים או חמש מאות שנה, ולמה שנאמין לו...

ידיעתנו שהיה מעמד הר סיני היא לא מהתנ"ך!

ידיעתנו שהיה מעמד הר סיני היא מהסיפור הלאומי העובר מאב לבן ומאב לבן, מהחגים, ומההיסטוריה העולמית, היהדות זה לא עם ששואל מה כתוב ומקבל, אלא עם חי, שחי חיים עשירים ומפורטים של מסורות וחגים, ורק חלק מכל זה נכתב.

זה הכלל: "לא בגלל שזה נכתב אנו אומרים שזה קרה, אלא בגלל שזה קרה זה גם נכתב".

שאלו את הגאון **ר' שלמה זלמן אויערבאך** האם מותר להכין סלט ביצים בשבת (יש בזה כמה בעיות של מגבל, לש, וטוחן) וענה הרב כן, שאלו אותו למה? ענה הרב **'כי סבתא שלי הייתה עושה את זה בשבת'** עכשיו אני גם יחפש בספרים למה, אבל קודם כל זה מותר.

קול צופייך דברים תשנ"ח - מרן הרב מרדכי אליהו זצ"ל:

מסופר על הרב החיד"א שהיה בקונסטנטינופול וראה נשים שמנקות ומסיידות את הבית בט' באב אחר חצות היום בשמחה. והתפלא מאוד כיון שהוא זמן תענית. ודרש להם ברבים לאסור. אחר זמן ראה הרב שתי נשים מדברות ברחוב מצביעות עליו ואומרת בצער כי הרב דרש בבית הכנסת שלא יבוא יותר המשיח. הרב החיד"א הזדעזע מאוד ושאל מי אמר כך בשמי? אמרו לו: אמרת שאין לחדש הבית לקראת ביאת המשיח בט' באב אחר חצות.

מיד הלך הרב החיד"א ואסף את הציבור בבית הכנסת ודרש להם. דברים שאמרתי לכם טעות הם בידי. לכו לבתיכם ואמרו לנשיכם שהמשיח בוא יבוא. ויכולות הן לנקות הבתים ולסיידם פעמיים, ולהכין אוכל למוצאי הצום ולחזק האמונה בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

אנחנו עם חי, עם שיש לו מנהגים, מסורות חגים והלכות, שחלקם גם נכתבו. הרי מאיפה הילד יודע שהחומש זה תורה שבכתב והמשנה זה תושב"ע? מאביו או מהרב שלו. ז"א גם זה שהוא יודע שזה תורה שבכתב, גם זה בעצמו תורה שבע"פ, הכל תורה שבע"פ שעוברת מאב לבן ומרב לתלמיד[2].
עִנְיַן שֶׁל מָסֹרֶת (שלום לעם):

רַבָּה הָרָאשִׁי שֶׁל מִצְרַיִם, נְעִים הֲלִיכוֹת הָיָה, חָכָם וְנָבוֹן. שְׁמוֹ הַטּוֹב הָלַךְ לְפָנָיו וְהִגִּיעַ רָחוֹק רָחוֹק מִתְּחוּמֵי רְחוֹבוֹת הַיְּהוּדִים וְעַד לְאָזְנֵי בְּנֵי הַמַּעֲמָד הַגָּבוֹהַּ, תּוֹפְסֵי הַשִּׁלְטוֹן וְחַכְמֵי הַדָּת הַמֻּסְלְמִים. הַכֹּל הֶעֱרִיכוּהוּ עַל חָכְמָתוֹ וְעַל תְּבוּנָתוֹ, נֶהֱנוּ לְהִתְיַעֵץ עִמּוֹ בְּעִנְיָנִים שׁוֹנִים, יָדְעוּ כִּי הַנּוֹטֵל עֲצָתוֹ אֵינוֹ נִכְשָׁל.
גַּם הַמֶּלֶךְ שֶׁהָיָה אִישׁ חָכָם וּמַשְׂכִּיל, מָצָא בּוֹ בֶּן שִׂיחַ הָגוּן, אִישׁ כִּלְבָבוֹ, אִם לְדִיּוּנִים פִּילוֹסוֹפִים מַעֲמִיקִים עַל מַשְׁמָעוּת הַחַיִּים, עַל תּוֹרַת הַמּוּסָר, עַל נֶפֶשׁ הָאָדָם וְכַדּוֹמֶה, וְאִם בְּעִנְיְנֵי מִשְׁפָּט וְסִדְרֵי מְדִינָה הָעוֹלִים עַל שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ.
בְּאַחַד הַיָּמִים, בְּרֶגַע שֶׁל הִתְפָּעֲמוּת מֵחָכְמָתוֹ שֶׁל הָרַב הַיְּהוּדִי, הֶעֱלָה הַמֶּלֶךְ בְּפִיו אֶת שֶׁחָשַׁב בְּלִבּוֹ מִכְּבָר:
'לָמָּה לֹא תִּצְטָרֵף אֵלֵינוּ כְּבוֹד הָרַב? מַדּוּעַ לֹא תִּהְיֶה מֻסְלְמִי טוֹב כָּמוֹנוּ?'
הָרַב לֹא נִבְהַל, מֵאָז הֵחֵל לְהִסְתּוֹבֵב בַּחֲצַר הַמֶּלֶךְ הֵכִין אֶת עַצְמוֹ לִשְׁאֵלָה מֵעֵין זוֹ: 'עִנְיָן שֶׁל מָסֹרֶת! אֲדוֹנִי הַמֶּלֶךְ'.
הֵרִים הַמֶּלֶךְ אֶת גַּבּוֹתָיו כְּלַפֵּי מַעְלָה, מְבַקֵּשׁ הֶסְבֵּר לְמִלּוֹתָיו שֶׁל הָרַב.
- 'אֲדוֹנִי הַמֶּלֶךְ, הַמָּסֹרֶת שֶׁלָּנוּ, זוֹ שֶׁהֶעֱבִירוּ לִי אֲבוֹתַי בְּדַקְדְּקָנוּת, הִיא שֶׁמְּחַיֶּבֶת אוֹתִי לְהַמְשִׁיךְ וּלְהַעֲבִיר אֶת זֶה הָלְאָה לִבָנַי אַחֲרַי, בְּנֶאֱמָנוּת וּבַאֲדִיקוּת. מָסֹרֶת אֵין עוֹזְבִים, הוֹד מַעֲלָתוֹ!'
- 'מֵבִין אֲנִי אוֹתָךְ, כְּבוֹד הָרַב, אֲבָל יַדַּאי תֵּדַע כִּי גַּם לָנוּ יֵשׁ מָסֹרֶת מְפֹאֶרֶת אֲרֻכַּת שָׁנִים, אַף הִיא עוֹבֶרֶת בְּנֶאֱמָנוּת מֵאָב לְבֵן, דּוֹר אַחַר דּוֹר...'
שָׂתַק הָרַב וְלֹא הֵשִׁיב דָּבָר, חוֹשֵׁשׁ הָיָה לְהַעֲלוֹת אֶת זַעְמוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַמֻּסְלְמִי. אַךְ הַמֶּלֶךְ לֹא הִרְפָּה, הִבְחִין כִּי לֹא מֵחֹסֶר תְּשׁוּבָה בָּאָה שְׁתִיקָתוֹ שֶׁל הָרַב וְהִפְצִיר בּוֹ כִּי לֹא יַסְתִּיר מִמֶּנּוּ וְיָשִׁיב לוֹ אֶת שֶׁבְּלִבּוֹ.
מִשֶּׁרָאָה הָרַב כִּי לֹא יוּכַל לְהִתְחַמֵּק, בִּקֵּשׁ הוּא מֵהַמֶּלֶךְ שֶׁיִּקְרָא לַקָּאדִי הַמֻּסְלְמִי, 'לְפָנָיו אוֹכִיחַ אֶת שֶׁבְּפִי'.
הַקָּאדִי הִגִּיעַ וְהָרַב בִּקֵּשׁ מֵהַמֶּלֶךְ כִּי יוֹרֶה לַקָּאדִי לְכַבֵּד אוֹתוֹ בִּדְרָשַׁת יוֹם הַשִּׁשִּׁי בַּמִּסְגָּד הָרָאשִׁי בָּעִיר. 'רַק כָּךְ אוּכַל לְהָשִׁיב לַמֶּלֶךְ אֶת שֶׁבְּלִבִּי'. בְּחֹסֶר בְּרֵרָה קִבֵּל הַקָּאדִי אֶת פְּקֻדַּת הַמֶּלֶךְ, וּבְיוֹם הַשִּׁשִּׁי צָעַד הָרַב עָטוּר בְּבִגְדֵי אִישׁ דָּתִי מֻסְלְמִי עִם הַקָּאדִי אֶל הַמִּסְגָּד.
בְּתֹם הַתְּפִלָּה זִמֵּן הַדְּרָשָׁה הִגִּיעַ. הַקָּאדִי מַצִּיג בִּפְנֵי הֲמוֹן הַמַּאֲמִינִים אֶת אוֹרְחוֹ רַם הַמַּעֲלָה, אִישׁ דָּת חָשׁוּב, מְזַמִּין וּמְבַקֵּשׁ הוּא מִמֶּנּוּ כִּי יִדְרֹשׁ אֶל הַקָּהָל.
עָמַד הָרַב וְדָרַשׁ, וּבְתוֹךְ כְּדֵי דִּבְרָשָׁתוֹ שִׁלֵּב - כְּבָיְכוֹל - פְּסוּקִים מִן הַקּוֹרְאָן, שֶׁמֵּעוֹלָם לֹא נִכְתְּבוּ בּוֹ, אוֹ שֶׁסֵּלְפוּ מֵעִקָּרָם, וְצִבּוּר הַמַּאֲמִינִים הַמֻּסְלְמִי עוֹמֵד וְחוֹזֵר בִּדְבֵקוּת אַחַר כָּל פָּסוּק כְּמִנְהָגָם, בְּעֵת הַזְּכָרַת צִטּוּט מֵהַקּוֹרְאָן, בְּטוּחִים הָיוּ כֻּלָּם כִּי אֵלּוּ הֵם דְּבָרָיו שֶׁל הַנָּבִיא מוּחַמַּד. הַקָּאדִי שֶׁיָּדַע אֶת הָאֱמֶת, זָעַם בְּלִבּוֹ, אַךְ מָנוּעַ הָיָה מִלּוֹמַר דָּבָר וַחֲצִי דָּבָר בִּפְקֻדַּת הַמֶּלֶךְ.
הַדְּרָשָׁה הִסְתַּיְּמָה, וַהֲמוֹן הַמַּאֲמִינִים הִתְפַּזֵּר. הָרַב פָּנָה אֶל הַקָּאדִי: 'מָחָר תּוֹרֶךָ, בַּבֹּקֶר תִּתְלַבֵּשׁ בִּבְגְדֵי חָכָם יְהוּדִי וְתִצְטָרֵף אִתִּי לְבֵית הַכְּנֶסֶת. אַל דְּאָגָה, לֹא תִּצְטָרֵךְ לַעֲשׂוֹת דָּבָר מִלְּבַד לְפַקֵּחַ עֵינַיִם וְלַעֲשׂוֹת כָּל מַה שֶּׁכֻּלָּם עוֹשִׂים'.
בְּבֹקֶר יוֹם הַשַּׁבָּת נִכְנַס הָרַב לְבֵית הַכְּנֶסֶת מְלֻוֶּה בְּאוֹרֵחַ בִּלְתִּי מֻכָּר, הוֹשִׁיבוֹ סָמוּךְ לְמְקוֹמוֹ, וּפָתַח לְפָנָיו סִדּוּר תְּפִלָּה.
תְּפִלַּת שַׁחֲרִית עֲבְרָה וְהִגִּיעָה עֵת קְרִיאַת הַתּוֹרָה. מִנְהָג קָבוּעַ הָיָה בִּידֵי הָרַב לִקְרֹא בַּתּוֹרָה בְּעַצְמוֹ מִדֵּי שַׁבָּת, כְּשֶׁהוּא מַקְפִּיד עַל הֲגִיַּת כָּל אוֹת כְּהִלְכָתָהּ בְּנִקּוּדָהּ וּבַטְּעָמִים הָרְאוּיִים. אַף בְּשַׁבָּת זוֹ עָלָה הָרַב אֶל הַבִּימָה כְּמִנְהָגוֹ מִדֵּי שַׁבָּת.
הֵחֵל הָרַב קוֹרֵא בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה אֶת פָּרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ, וְהִנֵּה אַךְ קָרָא פְּסוּקִים מִסְפָּר, וְכָל הַצִּבּוּר קוֹרֵא לְעֻבְרוֹ וּמְתַקֵּן אֶת אֹפֶן הֲגִיַּת הַמִּלָּה. הַמְּשִׁיךְ הָרַב בִּקְרִיאַת מִסְפַּר פְּסוּקִים וְשׁוּב הַצִּבּוּר מוֹחֶה כִּי טָעָה בַּהֲגִיַּת מִלָּה נוֹסֶפֶת, תִּקֵּן הָרַב אֶת עַצְמוֹ וְהַמְּשִׁיךְ לִקְרֹא, וְכָכָה הַמַּחֲזֶה שָׁב עַל עַצְמוֹ עוֹד פְּעָמִים מִסְפָּר...
כְּשֶׁבֵּרֵךְ הַכֹּהֵן וְנָשַׂק לְסֵפֶר הַתּוֹרָה, פָּנָה הַגַּבַּאי אֶל הָרַב בִּמְחִלָּה כִּי יַעֲבִיר בְּשַׁבָּת זוֹ אֶת הַקְּרִיאָה לְמִישֶׁהוּ אַחֵר, מְיֻמָּן יוֹתֵר.
הַקָּאדִי שֶׁהָיָה עֵר לְכָל הַתַּהֲלִיךְ, תָּמַהּ בְּלִבּוֹ וְשָׁמַר אֶת שְׁאֵלוֹתָיו עַד לְסוֹף הַתְּפִלָּה.
בְּסִיּוּם הַתְּפִלָּה צָעַד הָרַב עִם 'אוֹרְחוֹ' לְאַרְמוֹן הַמֶּלֶךְ.
'סַפֵּר נָא בְּאָזְנֵי הַמֶּלֶךְ אֶת שֶׁרָאוּ עֵינֶיךָ', הוֹרָה הָרַב.
סִפֵּר הַקָּאדִי וְלֹא חִסֵּר דָּבָר.

-'כָּעֵת תּוּכַל לְהָבִין לִלְבִּי', אָמַר הָרַב, 'רָאִיתָ כִּי בְּעוֹד שֶׁבַּמִּסְגָּד הֶחֱזִיקוּ אַחֲרֵי הֲמוֹן הָעָם בִּדְבֵקוּת, כְּאִלּוּ אָמַרְתִּי דִּבְרֵי אֱלִקִים חַיִּים, וְאִלּוּ אֲנִי בָּדִיתִי הַכֹּל מִלִּבִּי, הֲרֵי שֶׁבְּבֵית הַכְּנֶסֶת שֶׁלִּי, כְּשֶׁטָּעִיתִי רַק בְּצוּרַת הַהֲגָיָה שֶׁל הַמִּלִּים, תִּקְנוּ אוֹתִי כֻּלָּם, וְלֹא חָלְקוּ לִי כָּבוֹד בְּמָקוֹם הַטָּעוּת. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהַגַּבַּאי הַנָּתוּן לְמָרוּתִי, וּפַרְנָסָתוֹ מְסוּרָה בְּיָדִי, לֹא חָשַׁשׁ וְהֶעֱבִיר אוֹתִי מִלְּהַמְשִׁיךְ לִקְרֹא בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה וּמָסַר אֶת קְרִיאַת הַתּוֹרָה לְאִישׁ אַחֵר, וְלֹא נָשָׂא לִי פָּנִים. אֲדוֹנִי הַמֶּלֶךְ, בְּצוּרָה שֶׁכָּזוֹ יָכוֹל אֲנִי לִהְיוֹת בָּטוּחַ כִּי הַמָּסֹרֶת שֶׁלִּי אֱמִתִּית וְנֶאֱמָנָה, שֶׁהֲרֵי אַף הֲמוֹן הָעָם שׁוֹמֵר עָלֶיהָ מִכָּל מִשְׁמָר, לֹא רַק חַכְמֵי הַדָּת. בְּלֵב שָׁקֵט יוֹדֵעַ אֲנִי כִּי דַּרְכִּי אֱמִתִּית לְלֹא זִיּוּף וּלְלֹא סִלּוּף'.

הַ'מָּסֹרֶת', שֶׁקִּבַּלְנוּ מֵאֲבוֹתֵינוּ, שֶׁקִּבְּלוּ מֵאֲבוֹתֵיהֶם, דּוֹר עוֹקֵב דּוֹר, הַלַּפִּיד מָעֻבָּר בְּדַקְדְּקָנוּת מֻרַבִּית, כָּל פְּרָט נִשְׁמָר, כָּל חֵלֶק מָעֻבָּר, הַיְסוֹדוֹת מֻנְחָלִים בְּאַהֲבָה אֶל הַדּוֹרוֹת הַבָּאִים, כָּל בֵּן יוֹדֵעַ שֶׁהוּא חֵלֶק בִּלְתִּי נִפְרָד מִשַּׁרְשֶׁרֶת מְפֹאֶרֶת שֶׁל דּוֹרוֹת.

לִפְעָמִים מִתְעוֹרְרִים לָנוּ מַחֲשָׁבוֹת וְהִרְהוּרִים עַל עִנְיְנֵי דָּת, עַל מָסֹרֶת וְעַל מִנְהָגִים. אַל לָנוּ לְשִׁכֹּחַ שֶׁכְּלָלִים בְּרוּרִים וּמֻצְדָּקִים מְיַסְּדִים אֶת 'הַמָּסֹרֶת', אִסּוּר 'בַּל תּוֹסִיף' עַל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה חָל עַל הַגָּדוֹל וְעַל הַקָּטָן כְּאֶחָד, אֵין נָבִיא רַשַּׁאי לְחַדֵּשׁ דָּבָר שֶׁלֹּא נִכְתַּב בַּתּוֹרָה.

כדברי הרמב"ם (י"ג עיקרי האמונה, העיקר התשיעי): "זֹאת הַתּוֹרָה לֹא תִּהְיֶה מֻחְלֶפֶת".

עכשיו אנחנו מבינים שמתן תורה זה אנחנו - כל אחד ואחד שמעביר את המסורת לבנו!

עוד מקורות בנושא מהרב חנן שוקרון:

פילון (על החוקים לפרטיהם, ס' ד):
" 'שלא להעתיק את גבולות הזולת אשר הקימו קודמיך'. דין זה, כמסתבר, אינו נקבע בדבר נחלאות ותחומי שדות בלבד לכריתת החמדנות, אלא גם לשמירת המנהגים העתיקים. הרי המנהגים הם חוקים לא כתובים, גזרות של אנשי קדם, שאינן חרותות על מצבה ולא על קלף הנאכל בעש, אלא בנפשם של השותפים באותה קהילייה. שכן על הבנים לרשת מהוריהם, לבד מן הנכסים, גם את מנהגי האבות שחונכו בהם וחיו עמם מראשית ימיהם, ולא לזלזל בהם על שום שלא נמסרו בכתב. כי המציית לחוקים הכתובים, לא בדין יהולל, הואיל והוא לומד לקח מן ההכרח ומאימת העונש; ואילו הדבק בחוקים הלא כתובים, הואיל והוא מגלה צדקה מרצון, ראוי לתשבחות".

תמים דעים סי' קיט, תשובת רב האי גאון:
"מניין אנו יודעים כי יש עלינו מצוה לתקוע ביום זה? ועיקר התורה הכתובה מנין אנו יודעים כי היא תורת משה שכתבה מפי הגבורה? אלא מפי עם ישראל, הנה אלו המעידים עליה, גם הם מעידים כי במעשה זה יצאנו ידי חובותינו, וכי כן העתיקו בקבלה מפי הנביאים הלכה למשה מסיני, ודברי הרבים הוא המוכיח על כל משנה ועל כל גמרא, ויותר מכל ראיה פוק חזי מה עמא דבר (ברכות מה.), זה העיקר והסמך, ואחר כך אנו מביטים בכל הדברים שנאמרו במשנה או בגמרא בעניין הזה, ומה שיעלה מהם ויתרץ כאשר עם נפשנו, מוטב, ואם יש בה כלום שלא יתכוין כאשר בלבבנו ולא יתברר בראיה - אינו עוקר את העיקר".

רבי אליהו בן אמוזג (אם למקרא דברים ו,כ):
"שכל התורה שבכתב יסודתה במסורת מפה אל פה, שאלו לא היתה האומה כלה מעידה כי כבר היה שעבוד מצרים והאותות והמופתים ואחר כן נתינת התורה ע"י משה, לא היינו בטוחים שספרי הקדש יצאו מיד מחבריהם בקומתם ובצביונם. והרי זו מעין התשובה שהשיב הלל לגר שהיה רוצה ללמוד תורה שבכתב בלבד, והוא ע"ה הפך לו האותיות ביום מחר ואמר לו כמו שאתה סומך עלי בזו סמוך גם בזו (שבת לא.)... והאומה היא שומרת הדת בכללותה וכל מה שתאמר אליך עשה בין כתוב בין שלא כתוב".

רבי אליהו בן אמוזג (טעם לש"ד):
"כי הלא זה הדבר שלא יכחיש מציאותו כל היודע קורות דתנו ואומתנו כי פעמים רבות יִמָּצא מנהג בישראל שלא נודע מקורו איה בדברי הקדמונים, ובכל זאת אין להִפָּלא איך יחזיק איש יהודי במנהג ההוא כי מטבע המסורת והקבלה שלא להעלות על ספר אם לא מעט מעט ולעתים רחוקות כפי אשר הכריח יד הזמן לכתוב ולהעלות, ואם יקרה שהן בעוד הדבר תלוי ברפיון, ולא נכתב בספר ובדיו ישאל השואל: איה מקום כבודו בספרי האומה, ולא ימצאנו, הַיִטָב בעיני ה' שנכחיש מציאותו ואמיתתו?".

רבי אברהם אזולאי (אהבה בתענוגים על פרקי אבות ה,כב):
"בֶּן בַּג בַּג אוֹמֵר: הָפֹךְ בָּהּ וַהֲפֹךְ בָּהּ, דְּכֹלָּא בָהּ, וּבָהּ תֶּחֱזֵי.

כל מושכלות שהאדם משכיל ומעיין ימצא הכל רומז בתורה, שהתורה היא כמו המראה המאירה זכה וברה, שכל הצורות שיעמדו כנגדה יראה בה כל אחד כפי צורתו, כן התורה כל אחד ואחד מראה בה פירוש כפי שכלו, ויראה בה הצורה ההיא, כי יש בתורה ס' ריבוא פירושים, כי כל אחד מס' ריבוא נשמות קבל פירוש אחד בתורה, כפי הפשט וכפי הרמז וכפי הדרש וכפי הסוד, וכל נשמה ונשמה תפרש בתורה הפירוש שקבלה, ויראה בתורה הפירוש ההוא כמו המראה שמראה כל צורות בני אדם בה ועם היות צורות מתחלפות".

---

[1] השאלה לקוחה מהרב אבי הלוי לוין.